

"List do Rzymian" Katolicki Komentarz do Pisma Świętego

Scott W. Hahn. Wydawnictwo "W drodze", Poznań 2021

Miłość jako wypełnienie prawa (Rz 13,8-10)

ST: Wj 20,13-15.17; Kpł 19,18; Pwt 5,17-19.21

NT: Mt 19,16-19; 22,39-40; Rz 5,5; 8,4; 1 Kor 7,19; Jk 2,8

KKK: miłość a przykazania, 1824; największe przykazania, 2055, 2196; miłość wlewana przez Ducha, 1972

W tej sekcji Paweł mówi o prymacie miłości w życiu chrześcijańskim. Taki kierunek wywodu jest całkowicie logiczny.

Język obowiązku z werseku 7 zostaje przeniesiony do werseku 8, w którym Paweł przypomina największy ze wszystkich obowiązków religijny.

Skoro płacenie podatków i posłuszeństwo władzom świeckim jest oddawaniem długów należnych państwu, o ileż bardziej człowiek wierzący zobowiązany jest wypełniać prawo Boże. Zaś

najwyższym spośród wszystkich Bożych praw jest prawo miłości.

[13,8] Nikomu nie bądźcie nic dłużni poza wzajemną miłością. Kto bowiem miłuje bliźniego, wypełnił Prawo.

W tym wersecie Paweł radzi czytelnikom, by nie byli **nikomu nic dłużni**.

Nie wyjaśnia dokładnie, na czym konkretnie miałyby polegać zastosowanie tej zasady. Można ją traktować jako ostrzeżenie przed niepotrzebnym zaciąganiem długów.

Chrześcijanie (i nie tylko oni) postępują nierozsądnie, pożyczając i wydając sumy wykraczające poza ich możliwości finansowe, co jest przykładem złego gospodarowania zasobami powierzonymi nam przez Boga.

Paweł wzywa, byśmy tak dalece, jak to możliwe, nie brali na siebie brzemienia długu, a jeśli już to robimy, abyśmy podejmowali wszelkie racjonalne starania, by go spłacić.

Od tej reguły jest jednak wyjątek i dotyczy on długu **wzajemnej miłości**, którego nie da się nigdy całkowicie spłacić.

Każda spotkana przez nas osoba, niezależnie od tego, czy należy, czy nie należy do rodziny wiary, ma prawo do naszej miłości.

Rzecz jasna, ta miłość ma dla Pawła zawsze wymiar praktyczny i polega na tym, byśmy nosili sobie wzajemnie brzemia.

Nie ma ona w sobie nic z sentymentalizmu. To, jak rozumie taką miłość, pokazuje hymn o miłości w Pierwszym Liście do Koryntian (13,4-13).

Paweł dodaje ponadto, że ten, **kto miłuje drugiego, wypełnił Prawo**. To bardzo istotne słowa.

Czasownik „wypełnić” (gr. **pleroo**) to tyle co „zaspokoić wymagania” lub „osiągnąć w pełni”.

Aby jednak zrozumieć należycie znaczenie tego twierdzenia, musimy przypomnieć sobie, że Tora stawia przed wierzącym łącznie 613 nakazów i zakazów obejmujących wszystkie aspekty życia, kultu i organizacji struktury społecznej.

U podłoża wszystkich tych zróżnicowanych przepisów leży jeden zasadniczy cel: nauczyć lud Boży kochania.

I dlatego Paweł może powiedzieć, że miłość okazywana drugiemu człowiekowi zaspokaja z nawiązką wszystkie bez wyjątku przykazania Tory.

[13,9] Albowiem przykazania: Nie cudzołóż, nie zabijaj, nie kradnij, nie pożądaj, i wszystkie inne - streszczają się w tym nakazie: Miłuj bliźniego swego jak siebie samego.

Aby jeszcze dobitniej pokazać, o co mu chodzi, Paweł cytuje szóste, piąte i dziewiąte przykazanie Dekalogu: „**Nie cudzołóż, nie zabijaj, nie kradnij, nie pożądaj**” (Wj 20,13-15.17)¹.

Są to przykazania dotyczące naszych bliźnich.

A ponieważ takich przykazań jest w Torze znacznie więcej szybko dodaje: **i wszystkie inne**.

Interesują go tu przede wszystkim zasady moralne Prawa Mojżeszowego, aczkolwiek nie wyklucza towarzyszących im przepisów liturgicznych i prawnych.

Jednym słowem, **wypełnieniem całego prawa Mojżesza jest miłość**.

Wszystkie przykazania **streszczają się** w cytacie z Księgi Kapłańskiej: „**Miłuj bliźniego swego jak siebie samego!**” (Pwt 19,18).

¹ Paweł podaje przykazania za Pwt 5,17-21 w wersji Septuaginty, gdzie zakaz cudzołóstwa wymieniony jest przed zakazem zabijania. Tej kolejności nie znajdujemy w hebrajskiej wersji tekstu ani w Wj, ani w Pwt.

Brane razem sprowadzają się do tego jednego nakazu uosabiającego całość pouczeń religijnych Prawa Mojżeszowego.

To samo mówi Paweł w Liście do Galatów, kiedy stwierdza, że „**całe Prawo wypełnia się w tym jednym nakazie: „Będziesz miłował bliźniego swego jak siebie samego”** (Ga 5,14).

Jakub nazywa ten nakaz „**królewskim Prawem**” (Jk 2,8), innymi słowy **prawem królestwa Bożego**².

A zatem Paweł podkreśla ciągłość między Starym a Nowym Przymierzem.

Zarówno Prawo, jak i Ewangelia prowadzą lud Boży do tego samego celu.

To powołanie do miłości wyjaśnia, dlaczego przykazania Dekalogu traktowane przez całe wieki z czcią przez wspólnotę Izraela jako jej filary moralne obowiązują aż po dziś dzień wspólnotę chrześcijan (Mt 19,16-19; 1 Kor 7,19).

[13,10] Miłość nie wyrządza zła bliźniemu. Przeto miłość jest doskonałym wypełnieniem Prawa.

Kulminacyjny werset tej sekcji uzupełnia definicję miłości o jeszcze jeden element, gdyż, jak mówi Paweł, **miłość nie wyrządza zła bliźniemu**.

Miłość chrześcijańska odrzuca wszelkie grzeszne czyny w odniesieniu do sfery relacji międzyludzkich, wszelkie działania przynoszące fizyczną, duchową, emocjonalną lub finansową szkodę drugiej osobie.

Miłość ta w swej najpełniejszej i najczystszej postaci jest zawsze szczerą (zob. 12,9) i zawsze szuka sposobności, by zło zwyciężyć dobrem (zob. 12,21).

Gdy uczniowie nauczą się kochać bezinteresownie i z oddaniem, zrealizują tym samym nadrzędny cel wszystkich Bożych przykazań.

Dlatego też **miłość jest doskonałym wypełnieniem Prawa**.

Musimy jednak pamiętać, jak Paweł wyobraża sobie to wypełnienie Prawa.

Kościół stosuje się do tych samych przykazań Dekalogu, który Bóg złożył na barki Izraela, jednak przestrzega Prawa w nowy, inny sposób.

Paweł mówił już o tym wcześniej, zwłaszcza w wersecie 4 rozdziału ósmego, w którym powiada, że Duch Święty zamieszkuje w wierzących, „**aby to, co nakazuje Prawo, wypełniło się w nas**”.

² Również judaizm rabiniczny brał pod uwagę to, że **wszystkie przykazania można sprowadzić do jednej zasady**.

Dwukrotne użycie czasownika „wypełnić” w wersetach 8-10 rozdziału trzynastego nie jest zatem przypadkiem.

Jeśli czytamy wersety z rozdziału trzynastego i rozdziału ósmego łącznie, widzimy, że **chrześcijańskie wypełnianie Prawa możliwe jest dzięki łasce Ducha mieszkającego w wierzących.**

Posłuszeństwo przykazaniom nie jest już uwarunkowane wyłącznie naszym ludzkim wysiłkiem i wierzący czerpią korzyść z duchowej formy „życia wspomaganego”, w którym nasza siła woli, by uczynić to, co nam Bóg każe, otrzymuje wsparcie z wysoka.

➤ Jak to się ma do wymogu miłości?

Jak pisał Paweł, **miłość**, której nam potrzeba, by wypełnić Prawo, „**rozdana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany**” (5,5).

Rozważanie i zastosowanie praktyczne (Rz 13,8-10)

Nauczanie Pawła w drugiej części Listu do Rzymian stanowi często echo nauczania Jezusa zapisanego w ewangeliiach, czego najlepszym przykładem są właśnie wersety 8-10 rozdziału 13.

Apostoł kładzie w nich nacisk na miłość, co było charakterystyczną cechą komentarzy Jezusa do Prawa.

Bardzo wyraźnie pokazuje to Ewangelia św. Mateusza.

Jezus odpowiada na pytanie bogatego młodzieńca pragnącego osiąść życie wieczne. Cytuje mu przykazania Dekalogu oraz przykazanie z Księgi Kapłańskiej 19,18, nakazujące miłować bliźniego jak siebie samego (Mt 19,16-19).

Dokładnie tak samo postępuje Paweł w trzynastym rozdziale Listu do Rzymian.

Z kolei w innej perykopie Jezus ma odpowiedzieć na pytanie, które przykazanie jest największe. Tym razem cytuje modlitwę **Szema Izrael**, która nakazuje Izraelowi kochać Boga całym sercem, a potem znowu cytuje obowiązek miłości bliźniego z Księgi Kapłańskiej 19,18 (Mt 22,36-39).

Na koniec dodaje komentarz interpretacyjny:

„Na tych dwóch przykazaniach zawisło całe Prawo i Prorozy” (Mt 22,40).

Zasadniczo rzecz biorąc, to samo robi Paweł w trzynastym rozdziale listu.

Gdy mowa o moralności chrześcijańskiej, Jezus i Paweł są zgodni. Dla obu przykazanie miłości bliźniego góruje nad rozległym krajobrazem przykazań moralnych skodyfikowanych w Torze.

Obaj uczą, że Bóg chce, aby naszymi relacjami z innymi ludźmi rządził miłość.

Okazuje się zatem, że **Paweł** niczego nowego nie wymyśla i nie proponuje żadnych nieszablonowych rozwiązań, jak przypisują mu to niektórzy.

Jest gorliwym uczniem, który przyswoił sobie nauczanie swojego Mistrza.